

N:o 71.

Af herr **M. H. Sandén** m. fl., om tillägg till § 1 mom. 1 förordningen om beskattning af socker den 2 juni 1905.

Vid förra årets lagtima riksdag beslöts med anledning af motion af herr C. J. Jakobson i Karlshult det tillägg till § 2 i kungl. förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket den 19 maj 1893, att för de fabriker, som i Öster- och Västergötland äro anlagda och under anläggning för förädling af hvitbetor till socker, utbytet af 100 kg. råa (ej torkade) betor beräknas utgöra 2 kg. mindre än det för öfriga fabriker stadgade.

Denna för de nyanlagda fabrikerna i nämnda landsdelar välbehöfliga lindring i beskattningen kunde dock till följd af hvitbetssockerskattens omläggning efter ett nytt system, hvilket beslöts af samma års Riksdag, icke gälla för längre tid än till den 1 september innevarande år, då den nyantagna förordningen om beskattning af socker träder i kraft. Behovet af skattelindring för dessa fabriker finnes emellertid fortfarande, och under förhoppning, att Riksdagen äfven nu behjärtar billigheten af en dylik begäran, hemställa undertecknade, att skattelindringen till de nyanlagda sockerfabrikerna i Öster- och Västergötland måtte beviljas under ytterligare ett skatteår.

Till följd af den förändrade sockerlagstiftningen måste ju formen för denna skattelindring blifva en annan än den nu bestämda, enär skatten ej längre uttages efter uppvägda betor, utan efter mängden af tillverkad socker. I närvarande stund är skattelindringen på det sätt bestämd, att då vid de äldre fabrikerna utbytet af etthundra kilogram råa (ej torkade) betor beräknas utgöra 12 kilogram socker, de nyanlagda fabrikerna i Öster- och Västergötland icke beräknas hafva större utbyte än tio kilogram socker per 100 kilogram råa betor. Nedsätt-

ningen i skatten utgör således en sjettedel ($\frac{1}{6}$), och om med denna utgångspunkt en likartad skattenedsättning under efter den 1 september innevarande år gällande skatteform skulle beviljas, så utgör den sålunda 2,16 öre per kilogram eller en sjettedel af den i kungl. förordningen bestämda skatten af 13 öre per kilogram.

Det torde knappast vara behöfligt att här ånyo framlägga de tyngande skäl, som tala för att de nya sockerfabrikerna i Öster- och Västergötland böra komma i åtnjutande af den lindring i beskattningen, som kom sockerfabrikerna i Skåne och på Gottland till del, då de först upprättades. Då främsta orsaken till att, oaktadt skatten då var jämförelsevis låg, vid införandet af sockerbetstillverkningen i vårt land denna näring hade att kämpa mot stora svårigheter, ja så stora, att flera råsockersfabriker måste på grund af brist på ekonomisk bärighet nedläggas, låg däri, att jorden, som användes till betodling, icke ännu var nog bearbetad för att denna odling skulle kunna löna sig, hvartill visades åtgå en jordkultivering af minst 6 år, måste erkännas, att samma svårigheter förefinnas ännu vid nyanläggning af sockerfabriker i landsdelar, hvarest betodling i större skala icke förut förekommit. Den erfarenhet, man redan gjort i Öster- och Västergötland, utgör ett bekräftande häraf och ett bevis för det trängande behovet af skattelindring för hvitbetssockertillverkningen i dessa landskap. Då nämligen Skånes uppodlade betodlingsdistrikter gifvit en afkastning i medeltal under senaste året af cirka 16,000 kilogram per tunnland, hafva betodlingarne i Öster- och Västergötland under det första betodlingsåret gifvit en medelafkastning af omkring 10,000 kilogram per tunnland. Det betydligt lägre utbytet af betskörden i dessa landskap måste först och främst tillskrifvas den omständigheten, att jorden ej kommit upp i den växtkraft, som är behöflig för betodlingen.

En allmänt erkänd sak är, att en på hvitbetsodling grundad sockertillverkning medför stora fördelar i de landsdelar, hvarest den bedrifves. Att en sockerfabrikation af detta slag kommer till stånd, innebär för hela orten en ekonomisk lyftning, hvilken kommer icke blott ägarne af de jordarealer, som användas för betodling, till del, utan äfven en stor krets af landtbrukare och arbetare, som i mer eller mindre mån draga nytta af den nya industrien. Ty enligt hvad känt är, kräfves för hvitbetsodlingen en djupt upplöjd och väl gödslad samt omsorgsfullt skött jord. Hvitbetsodlingen medför sålunda en höjning af jordkulturen i de trakter, där den bedrifves. Åkerjorden blifver djupare och bättre bearbetad samt vinner i växtkraft. Vid sådant förhållande kan en egendoms areal lämna ej blott en värdefull betskörd, utan där-

jämte efter hand en större skörd af andra kulturväxter, än som ägt rum innan betodlingen infördes. Samtidigt sättes ägaren i stånd att genom inköp af affall från fabrikerna hålla ett större antal kreatur, hvilket åter bereder rikligare tillgång på naturlig gödsel och sålunda i sin mån bidrager till jordens förbättrande. Det är en gifven sak, att betodlingen härigenom måste i högst betydlig mån bidraga till jordbrukets höjande, såsom ock visat sig i Skåne i de trakter, hvarest odling af betor ägt rum under flera år och i stor utsträckning. I Öster- och Västergötland ha under år 1905 cirka 25,000 tons betor producerats.

Då öfriga hvitbetsockerfabriker i riket åtnjutit skattelindring under de fem första åren af sin tillverkning, hvarigenom de hunnit förvärfva åt sig ekonomisk bärkraft, torde det få anses billigt och rättvist, att äfven de nyanlagda fabrikerna i Öster- och Västergötland komma i åtnjutande af denna skattelindring. I annat fall skulle vissa landsdelar gynnas på de öfrigas bekostnad. Riksdagen har ock genom det förra året fattade beslutet erkänt det rättvisa och billiga i denna skattelindring. Behofvet af nedsättningen i skatten för de nyanlagda fabrikerna måste dessutom nu vara större, då till följd af nedsättning i tullen på utländsk raffinad samt genom den förhöjda beskattningen å inom landet tillverkad socker förtjänsten å sockertillverkningen hädanefter måste blifva väsentligt mindre än förut. Vid bedömandet af denna sak bör sålunda äfven tagas i betraktande, att alla tecken tyda på att sockerbetsodlingen i Skåne, hvarest de flesta sockerfabrikerna äro belägna, icke, till följd af nya sockerlagsstiftningen, kan hållas uppe i sin nuvarande utsträckning, enär priset å sockerbetor hädanefter icke kan blifva så högt, som odlarne fordra, och många därför sannolikt komma att öfvergå till odling af andra kulturväxter. Betodlarne i Skåne nekade som bekant år 1904 att odla betor till kronor 1,90 per 100 kilogram, och åstadkoms högre betpris endast genom tillfällig prisstegring af socker. Fara finnes sålunda för att betodlingen minskas i Sverige, så att hvitbetsockertillverkningen inom landet icke längre kan räcka till fyllandet af landets sockerbehof, synnerligast som därjämte konsumtionen är stadd i en allt starkare tillväxt. Förra året var importen af råsocker till sockerfabrikerna rätt stor. Den uppgick sannolikt till öfver tjugo miljoner kilogram. Ännu har dock ingen exakt uppgift öfver denna import kunnat erhållas. Det är sålunda af vikt, att sockerfabrikationen och betodlingen genom skattelindring uppmuntras i de landsdelar, där betodlingen är möjlig, men jorden ännu ej kommit i tillräcklig kultur.

På grund af hvad vi sålunda anført hemställa vi,

att Riksdagen måtte besluta det tillägg till § 1 mom. 1 i kungl. förordningen af den 2 juni 1905 om beskattning af socker, att momentet erhåller följande lydelse: *För allt socker, som inom riket tillverkas eller dit införes, skall, på sätt i denna förordning närmare bestämmes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas skatt med 13 öre för hvarje kilogram. För det socker, som af hvitbetor tillverkas vid de nyanlagda sockerfabrikerna i Öster- och Västergötland och hvilket socker från dessa fabriker till fritt bruk utlämnas, må dock denna skatt nedsättas till 10,84 öre per kilogram under ett år, räknadt från den 1 september 1906. För socker, som till riket införes, skall därjämte erläggas tull enligt tulltaxan.*

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 25 januari 1906.

Hugo Sandén.
Wilh. Andersson.
C. E. Johansson.
Joseph Hermelin.
K. Beckman.
Carl Gustafsson.

Conrad Vahlquist.
Sten Nordström.
A. Johanson.
Gust. Månsson.
Carl af Burén.
A. Magnusson.
